

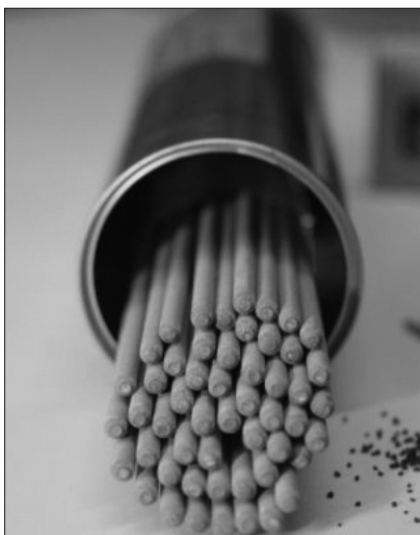
21. decembra 2007

Sij

številka **13 in 14**

bilten

Sij
skupina Slovenska industrija jekla

Novoletna poslanica
Tiborja Šimonke,
predsednika uprave

Zgodovina piše

- Zbornik Med železom
in kulturo

Filip Marinšek

- Letošnji Pantzev nagajenec

Špikov kot

- V novo leto z akrostihom

Novoletna poslanica

Spoštovane sodelavke, cenjeni sodelavci,

spet je napočil čas, da se ozremo v odhajajoče leto in naredimo obračun. Obračun z letom, ki je bil za slovenske jeklarje prelomno. Vemo, da se svet okoli nas vse hitreje spreminja in spremembe smo z dolgo napovedano privatizacijo pričakovali tudi mi. Ko pa je marca, z nakupom ruskega lastnika privatizacija postala dejstvo, so spremembe postale naša stalnica (naš vsakdan). Morda na začetku ni bilo lahko, saj sta se srečala dve različna koncepta. Pa vendar se lahko s ponosom ozremo na obdobje prilagoditev in na uspešno uresničen sistem centralizacije ključnih funkcij, ki omogoča boljša pogajalska izhodišča skupine pri nabavi in prodaji. Vse to je seveda od vseh nas zahtevalo veliko naporov in mnogim so se delovni urniki zelo podaljšali. Naj se vam sodelavci ob tej priložnosti

zahvalim za vašo požrtvovalnost, ki jo zelo cenim (, čeprav tega morda ne poudarim dovolj pogosto). Z ruskim lastnikom smo postali dober tim, ki lažje stopa v večje in zahtevnejše projekte na globaliziranem trgu. Prepričan sem, da bomo v prihodnjem obdobju lahko ovrednotili še več sinergij, ki nam jih prinaša rusko partnerstvo.

Razmere na svetovnem jeklarskem trgu so bile letos ugodne, tudi napovedi za prihodnje leto so nam jeklarjem prijazne. Letos smo v skupini SIJ skovali kar 50 milijonov evrov dobička, ki ga bomo prelili v pomembne investicijske projekte, kateri nam bodo omogočali nadaljnjo rast in konkurenčnost. Nobenega razloga ni, da ne bi v novo leto stopili z neomajnostjo, samozavestjo in pozitivnostjo.

Vsem vam in vašim družinam in tistim, ki so vam blizu, želim prijetne praznične dni ter veliko uspešnih poti, izpolnjenih ciljev in zmagoslavnih trenutkov. Srečno!

Tibor Šimonka,
Predsednik uprave skupine
SIJ – Slovenska industrija jekla

Novoletna poslanica

Metal Ravne je v izrazitem trendu rasti poslovnih rezultatov, kar nas pred vstopom v novo leto 2008 navdaja z optimizmom in s pričakovanjem.

Po skromnem začetku v prvih mesecih leta 2007 smo postopoma izboljševali tako rekoč vse kazalce poslovanja. Zavedali smo se, da bo mogočen naložbeni cikel, ki smo ga začeli v letu 2006, mu veliko aktivnosti posvečali v letu 2007 in kateri bo dosegel vrhunec v letu 2008, mogoče izpeljati le z doseganjem nadpovprečno dobrih poslovnih rezultatov. Pa tudi novim lastnikom smo želeli pokazati, da na Ravnah znamo in zmoremo. Seveda nam ni bilo vedno lahko. Spremembo lastništva skupine SIJ – Slovenska industrija jekla, ki smo jo sicer že dolgo pričakovali, in prihod novih sodelavcev iz Rusije sta spremljala pričakovanje in negotovost. Toda iz meseca v mesec smo spoznavali, da čeprav prihajamo iz različnih okolij in čeprav so naša znanja različna in metode ter pristopi načrtovanja in vodenja drugačni, nas vendarle

povezuje temeljni skupni cilj – poslovno uspešna in razvijajoča se Metal Ravne in skupina SIJ – Slovenska industrija jekla kot celota. In ko sem sam to spoznal in uvidel, da tudi po odhodu kolega Darka Mikca, ki je dobra tri leta vodil podjetje, vodstvena in strokovna ekipa ostaja složna in neomajno zapisana podjetju, sem se dokončno zavedel pravilnosti svoje odločitve v poletnih mesecih, ko sem sprejel ponudbo ter stopil na čelo enkratnega kolektiva. Ob vzpodbudi novih ruskih sodelavcev smo sprejemali bolj drzne odločitve in si postavljali ambicioznejše cilje, ki smo jih z uporabo bogatega znanja in izkušenj v podjetju tudi uspešno dosegali. V jesenskih mesecih smo tako začeli žeti sadove prizadevanj za dvig prodajnih cen, zniževanje stroškov in povečevanje proizvodnje. Vrhunec smo dosegli novembra, ko smo prvič v zgodovini podjetja izdelali dobrih 7300 ton gotovih izdelkov ter z znižanjem zalog v skladišču prodali celo 7443 ton gotovih proizvodov in zadnje iztržili približno 15,8 milijona evrov.

Predvsem pozitivni trendi v drugi polovici leta nas opogumljajo ob vstopu v leto 2008, v katerem bodo naši načrti še bolj smeli in drzni. Količinsko prodajo bomo povečali za nadaljnjih 11 odstotkov, vrednost prodaje pa za 17 odstotkov. Ker bo dobiček v letu 2007 za skoraj 80 odstotkov večji od doseženega v letu 2006, predvidevamo, ob pričakovani rasti prodaje, nadaljevanje rasti dobičkonosnosti tudi v letu 2008. Ta bo podprta tudi z dejstvom, da bomo prihodnje leto tudi z vidika tehnološko-tehničnih resursov postali mnogo bolj primerljivi z našo konkurenco. Dokončane bodo vse tri strateške naložbe, o katerih smo sanjarili in jih načrtovali dolga leta. Marca bomo v proizvodnjo predali

ново kovačnico težkih odkovkov, julija novi bluming in decembra novo ulivališče v jeklarni. Za uspešno delo navedenih agregatov in nadaljnje povečevanje proizvodnje, še posebej izdelkov z visoko dodatno vrednostjo, bomo zaposlili dodatnih 70 sodelavcev.

Skratka, s skupnimi močmi smo ogromno postorili v letu 2007, za kar se vam iskreno zahvaljujem. Zahvaljujem pa se vam tudi zato, ker smo skupaj homogena in složna ekipa, v katero verjamem in katera bo kos tudi velikim izzivom, ki so pred nami, in bo znala izkoristiti priložnosti skorajšnje prihodnosti. Zahvaljujem se tudi sodelavcem v naših hčerinskih podjetjih Serpa, Luenna, Kopo International in Ravne Steel Center za njihov prispevek k sedanjini in prihodnji uspešnosti Metala Ravne in tudi vodstvu skupine SIJ – Slovenska industrija jekla, ki nas spremlja in vzpodbuja, kadar je to najbolj potrebno.

Spoštovani, leto 2007 se nepreklicno poslavlja, ob prihajajočih božičnih praznikih vam želim obilo miru in sreče v krogu vaših najdražjih, ob vstopu v novo leto 2008 pa veliko veselja in zabave. Naj bosta sreča in zdravje vaša večna sopotnika. S skupnim prizadevanjem, okrepljeni z znanjem in zadostno mero poguma, naredimo leto 2008 uspešno in izpolnimo svoje sanje in sanje našega podjetja.

Andrej Gradišnik,
direktor Metala Ravne

Slovo letu 2007 in pogled v prihodnost

Leto sprememb in rekordov v družbi Acroni

Že od nekaj so ljudje želeli odkrivati nove kontinente, stopiti na druge planete in odkriti nekaj novega. Velika večina ljudi je sicer najbolj srečna v zavetju domačega ognjišča, brez pretresov in izzivov. V svojem bistvu smo vsi naravnani proti spremembam. Leto 2007 je bilo v Acroniju leto sprememb, ker je prišlo do zamenjave lastništva oz. privatizacije. Navkljub temu in kljub generalnemu remontu v oktobru, ko valjarna ni obratovala 24 dni, bomo leto zaključili z rekordno proizvodnjo slabov, proizvodnja valjarne pa bo na nivoju lanskega leta. Do nedavnega rekordno proizvodnjo slabov – 20 talin dnevno – smo občutno presegli,

ko smo jih izdelali 24 v enem dnevu. O taki številki si na začetku leta nihče ni upal niti sanjati. Podobno je bilo v valjarni. Živeli smo v prepričanju, da je naš optimum, če izvaljamo 1400 ton kolobarjev. Potem se je zgodil rekord. Izvaljali smo preko 1700 ton. Od prodaje svojih izdelkov bomo iztržili kar 24 odstotkov več kot lansko leto, zabeležili pa bomo tudi rekorden dobiček.

Vsi ti rekordi presegajo za najmanj 20 odstotkov do sedaj dosežene rezultate. Od kod prihajajo vsi ti rekordni rezultati? Očitno so sad trdega in predanega dela velikega števila sodelavcev. Nedvomno so pozitiven uvod v leto 2008, za katerega smo si zadali cilje, v katere nekateri ne samo da ne verjamejo, pač pa celo prepričujejo druge, da je vse skupaj utopija.

Vsi načrti v letu 2008 temeljijo na resnih preračunih, vse skupaj pa bomo začinili z vrhunskimi dosežki. Pustimo se presenetiti.

Slavko Kanalec,
direktor Acronija

Misli naj nam uhajajo vse leto med iskrene ljudi, med sodelavce, prijatelje, naše otroke, naše družine. Vsem namenjam v letu 2008 veliko dobrih želja, ki niso zveneče, a naj s seboj prinašajo vsaj srečo in zdravje. Zgodovine se ne da potvarjati, za jutri se je treba potruditi.

Vse dobro v prihajajočem letu 2008.

Darko Ravlan,
direktor Nožev Ravne

Slovo letu 2007 in pogled v prihodnost

Na konkurenco odgovarjamo z razvojem zahtevnejših izdelkov in ustreznimi investicijami.

V letu 2007 lahko kot največji poslovni dosežek podjetja štejemo povečanje prodaje in donosnosti poslovanja za več kot 20 odstotkov ter uresničitev 1. faze investicije v prenovi programa varilnih žic v skupni vrednosti 4,6 milijona evrov.

Dobro poslovanje je odraz konjunktura v prvi polovici leta in naših ustreznih ukrepov, ko smo se hitro poslovno prilagodili močnejšemu povpraševanju in s povečanim delom v proizvodnji in upravi dosegali visoko realizacijo.

Pomembno rast beležimo na segmentu srednje legiranih masivnih žic Mig 75, Vac 65, Vac 60 Ti, polnjenih žic in elektrod EVB 50, EVB S, EVB Mo.

Izvedena je bila rekonstrukcija proizvodne hale in nameščena oprema za proizvodnjo kvalitetnih masivnih žic. Zagon proizvodnje je v teku. V drugem kvartalu 2008 bo sledila postavitve opreme za proizvodnjo polnjenih varilnih žic. Z novo opremo bomo lahko proizvedli 6.000 ton kakovostne legirane masivne in polnjene varilne žice na leto.

Naše povečevanje konkurenčnosti in rezerve v poslovanju vidimo predvsem v nadaljnjem spreminjanju proizvodno-tržne strukture v smeri prodaje kakovostnejših izdelkov, kot so legirane elektrode in varilne žice, za znane in zahtevnejše industrijske kupce, in v uvajanju tehnološkega servisa. Poteka priprava projekta za prenos tehnologije za izdelavo določenih tipov elektrod v Vietnamu.

Z izpeljavo načrtovanih naložb v letih 2007-2009 v vrednosti 6 milijonov evrov v prenovi varilnih žic in proizvodnje legiranih elektrod bomo pomembno povečali produktivnost in zmanjšali porabe. Močne prodajne učinke pričakujemo v povezanem delovanju v skupini SIJ, in sicer pri skupnem razvojno-tržnem nastopu in trženju preko trgovinske mreže SIJ-a.

Na povečano konkurenco z Vzhoda odgovarjamo z razvojem zahtevnejših izdelkov in ustreznimi naložbami. Temu je naravnana naša strategija. Tržne študije kažejo na močan porast porabe kakovostnejših izdelkov in potrebe po servisu. Za kakovost in koristi so kupci pripravljene plačati več.

Ob koncu se vsem sodelavcem v družbi Elektrode Jesenice zahvaljujem za dobro opravljeno delo in želim lepe praznike in zdravo novo leto 2008. Srečno tudi vsem bralcem biltena SIJ.

Jakob Borštnar,
direktor Elektrod Jesenice

SUZ Jesenice je največji proizvajalec vlečenega paličnega jekla v Sloveniji.

Družba SUZ danes zaposluje 162 delavcev, od tega je 47 odstotkov zaposlenih delavcev s statusom invalida. Glavni proizvodni program v družbi je proizvodnja hladno vlečenih in brušenih jeklenih palic. Povprečna mesečna proizvodnja v letu 2007 je 650 ton, kar je 80 odstotkov celotne vrednostne realizacije družbe. Tako smo že dosegli cilj in vizijo družbe, postati vodilni največji proizvajalec kakovostnega vlečenega in brušenega paličnega jekla v Sloveniji.

Proizvodni program pokriva izdelavo raznovrstnega paličnega jekla (tako po dimenzijah in obliki profila), predvsem pa jekla za obdelavo na avtomatskih stružnicah (55 odstotkov). Ostali del programa pa so ogljična, konstrukcijska jekla za cementacijo in nerjavna palična jekla.

Naši največji kupci tega programa so znani proizvajalci avtomobilskih komponent v Sloveniji, katerim smo tudi ključni in razvojni dobavitelj (Iskra Avtoelektrika, Cimos, Danfos). Ker politiko kakovosti razumemo kot vrednoto in ključno sestavino podjetniške kulture, smo v letu 2006 obnovili standard kakovosti ISO

Slovo letu 2007 in pogled v prihodnost

9001/2000 in pred kratkim uspešno opravili prvo zunanjo kontrolno presojno sistema.

Z nekajmesečno zamudo smo uspeli izpeljati tudi investicijski program za leto 2007, in sicer januarja novo avtomatsko linijo za obrobkanje koncev palic, decembra pa posodobitev vlečne linije za proizvodnjo specialnih profilov in nerjavnega paličnega jekla.

Za prihodnje razvojno obdobje pa je predviden velik naložbeni cikel (vsaj za razmere družbe SUZ), s katerim se načrtujeta zagon in razvoj novega proizvodnega programa – luščeno palično jeklo (vrednost investicije je približno 2,9 milijona evrov). Ta program bo močno povečal proizvodnjo in posledično tudi vrednost realizacije. S tem si bomo še bolj utrdili razmere za zagotavljanje delovnih mest invalidom in drugim zaposlenim ter stabilnega poslovanja, kar je tudi poslanstvo vsakega invalidskega podjetja.

Vsem sodelavcem se zahvaljujem za trud in sodelovanje. Vam in vašim najbližjim želim veliko iskrivosti, domiselnosti ter neomajnosti pri doseganju poslovnih in osebnih ciljev.

Marjan Ravnik,
direktor SUZ

Smo ekipa, ki zmaguje skupaj.

Prednovoletni čas je čas iskrivih oči, pričakovanj, topline, harmonije in želja. Tistih, ki so ostale neuresničene, in tistih, ki jih bomo dodali za leto, ki je pred nami. Je pa tudi čas, da se ozremo nazaj in ocenimo rezultate našega delovanja. Kljub svoji majhnosti in drugačnosti smo v družbi veseli in ponosni na rezultate, ki smo jih ustvarili v letu 2007. Poslovne cilje smo dosegli in jih presegli, najbolj ponosni smo na pridobitev certifikata kakovosti ISO 9001-2000. Certifikat je priznanje od zunaj, zato ima še večjo vrednost. V družbi se zavedamo, da smo ekipa, ki lahko zmagala le skupaj. Zato

cenimo prispevek vsakega posameznika. Naše vrednote so odgovornost, poštenost in kakovostno delo.

Pred nami je leto velikih naložb in novih priložnosti. Zato se ga veselimo, ker nam bo to omogočilo nadaljnji razvoj in s tem izvajanje osnovnega poslanstva družbe. Rada bi se zahvalila vsem sodelavcem družbe za dobro delo v letu 2007. Prepričana sem, da stopamo v leto 2008 zadovoljni, s pozitivno energijo in z optimizmom. Ključ do sreče so sanje. Ključ do uspeha pa je uresničevanje sanj. In veliko jih bomo v letu, ki prihaja, skupaj uresničili.

Vsem sodelavkam in sodelavcem družbe ZIP center in tistim, ki jih imate radi, voščim vesele praznike in vse dobro v letu 2008!

Čestitko namenjam tudi poslovnim partnerjem, upravi SIJ-a in lastnikom. Naj bo leto 2008 prijazno in poslovno uspešno.

Alenka Stres,
direktorica ZIP centra

Posodabljam

Zamenjava informacijskega sistema v družbi SUZ

V invalidskem podjetju SUZ so že leta 2006 stekle priprave za zamenjavo celotnega informacijskega sistema. V podjetju s 165 zaposlenimi, ki izdeluje predvsem žebelje in palična jekla ter je obenem svetovalni center, ki se ukvarja z usposabljanjem in zaposlovanjem invalidov, je bilo kar nekaj vzrokov za to naložbo: zastarelost in s tem povezane težave z vzdrževanjem; omejena zmožnost obdelave podatkov, ki jih danes terja gospodarsko okolje, in ne nazadnje možnost procesnega vodenja

proizvodnje, ki ga zahteva standard kakovosti ISO 9001. Zaradi zahtevnosti projekta so bili v program izobraževanja vključeni vsi zaposleni v podjetju. Prav to pa je pomagalo rešiti skoraj vse težave, nejasnosti in presenečenja pri prehodu na nov način obdelovanja podatkov. Projekt zamenjave je zaključen in potrditvev pravilne odločitve o zamenjavi je več kot očitna.

M. R.

Informiramo

Tri info točke v Acroniju – pomembne informacije na enem mestu

Organizacija je kot živ organizem – za svoj obstoj potrebuje komuniciranje, bodisi znotraj sistema ali zunaj njega, zato mora podjetje za svoje dolgoročno preživetje najprej poskrbeti za nemoten notranji tok informacij. Temu nemotenemu toku informacij so namenjene tri INFO TOČKE, ki so postavljene na najbolj »frekventnih« lokacijah Acronija: v jeklarni, ob vhodu v valjarno in v obratu predelave debele pločevine.

Na INFO TOČKI so vsem zaposlenim, predvsem pa tistim sodelavcem, ki na svojem delovnem mestu ne uporabljajo računalnika, dostopni: elektronska sporočila uprave, pomembna obvestila, rezultati, ki smo jih dosegli, sporočila različnih služb, obratov in sindikatov ter vse druge aktualne informacije podjetja. Vsebine se sproti ažurirajo in nadgrajujejo.

N. K.

Smo na tekočem

Konferenca »STEEL SUCCESS STRATEGIES EUROPE 2007«

Med 2. in 4. decembrom so se v Parizu zbrali predstavniki vodilnih proizvajalcev jekla in ostalih z njimi povezanih sektorjev, da bi predstavili svoje poglede na prihodnje trende v jeklarski industriji. Dogodek sta organizirala Metal Bulletin in World Steel Dynamics.

Jeklarska industrija je v obdobju dokaj visoke stopnje rasti, ki se bo po napovedih še nadaljevala. Nevarnost pa pomenijo pomanjkanje jeklenega odpadka in posledično visoke cene železove rude. Zato vodilna podjetja investirajo v nove načine pridobivanja jekla in zniževanje proizvodnih stroškov.

Zaradi hitrih in močnih gibanj cen surovin se iščejo načini za zmanjšanje cenovnih tveganj. Jeklarska industrija namreč ni in ne sme biti špekulativna.

Zato bo trgovanje z jeklarskimi izdelki na borzi februarja 2008 postalo realnost. Podjetja ustanavljajo posebne oddelke za upravljanje s tveganji, ki bodo skrbela za zavarovanje cen novih poslov (hedge).

Proces združevanja se bo nadaljeval tudi v prihodnje, saj je ta industrija v primerjavi z nekaterimi drugimi še vedno močno razdrobljena. Prav vsi proizvajalci se usmerjajo v izdelke z višjo dodano vrednostjo, izdelke po meri kupca, v večje sodelovanje s kupcem. To velja tudi za proizvajalce, ki do sedaj take strategije niso imeli. Zelo pomembni vprašani pa ostajata ekologija in vpliv jeklarske industrije na globalno segrevanje.

M. Š.

Nagrajujemo

Filip Marinšek je dobitnik letošnjega Pantzevega priznanja

Na prednovoletnem srečanju zaposlenih smo v četrtek, 6. decembra 2007, v družbi Acroni podelili PANTZEVO PRIZNANJE, ki ga jeseniški železarji že od leta 1973 podeljujemo za življenjsko delo na področju metalurgije. Letos je to častljivo priznanje prejel Filip Marinšek.

Zaploskali smo tudi najuspešnejšim gorenjskim inovatorjem, ki so septembra prejeli eno bronasto, dve srebrni in pet zlatih priznanj Gospodarske zbornice Slovenije za

ustvarjalno delo. Avtorji Zdravko Smolej, Roman Robič, Jani Novak in Zvonko Medja so za inovacijo Drugi nivo valjanja debele pločevine prejeli srebrno priznanje tudi na državnem nivoju.

Priznanja inovatorjem, ki so postala stalnica motivacije sodelavcev za ustvarjalno delo, so brez dvoma pomembna vzpodbuda in jamstvo za uspešno poslovanje družbe Acroni tudi v letu 2008.

Direktor Acronija Slavko Kanalec in Pantzev nagrajenec Filip Marinšek

Ob tej priložnosti so v Upravni stavbi ACRONIJA odkrili skulpturo »Iz ognja do zvezd«, ki sta jo po zasnovi umetnostnega varilca, magistra Janeza Krajncja, izdelala delavca Acronija Marjan Erman in Ibrahim Lovič. Skulpturo je odkril prvi prejemnik Pantzevega priznanja prof .dr. Marin Gaberšek.

Filip Marinšek je začel svojo strokovno pot na Sektorju za razvoj in raziskave, kjer je več kot 30 let svoje plodne delovne dobe posvetil razvoju elektropločevine, pri čemer je poleg prenosa znanja in vzgoje mlajših sodelavcev razvil pomemben partnerski odnos s kupci s servisiranjem njihovih potreb. Nedvomno je najbolj zaslužen, da se danes Acroni uvršča med pet največjih evropskih proizvajalcev elektropločevine. Njegovo strokovno delo in pripadnost Acroniju dokazujejo številna priznanja (Inovator leta 1990, Tehnični dosežek leta 1992, Inovacija leta 2004 in Zlato priznanje za inovacijo Gorenjske na GZS 2004). Sam ali v sodelovanju z domačimi in zunanjimi strokovnjaki je objavil preko 40 strokovnih člankov, opravil preko 50 raziskovalnih nalog ter strokovnih gradiv za interno izobraževanje sodelavcev.

Avguštin Novšak, univ. dipl. inž. elektroteh., svetovalec posloводства za menedžment idej v Acroniju

Mala šola jeklarstva

Elektroobločna peč je srce jeklarne

V elektroobločni peči raztalimo staro železo, ki ga na ta način recikliramo in iz njega naredimo novo jeklo. Najpomembnejša naloga večine sodobnih elektroobločnih peči je pretvorba trdnih surovin v tekoče jeklo v čim krajšem času.

V svetovni proizvodnji jekla še vedno prevladuje integrirana izdelava jekla, ki temelji na predelavi železove rude v plavžih. Delež jekla, ki je izdelan v elektroobločni peči, neprestano narašča in trenutno obsega približno tretjino celotne svetovne proizvodnje jekla. Z recikliranjem jeklenega odpadka ohranjamo rudna bogastva in energijo, kar je koristno tako z ekonomskega kot ekološkega stališča.

Z uporabo jeklenega odpadka kot surovine za elektroobločno peč je mogoča izdelava malolegiranih vrst jekla in tudi visokolegiranih vrst, ki jih nato uporabljamo v zelo različne namene, kot so stroji motorjev, velika jeklena orodja, kuhinjski pribor ali medicinska oprema. Proizvodne zmogljivosti elektroobločnih peči se med jeklarnami razlikujejo, običajno pa so med 50 in 150 tonami. Čas izdelave ene šarže (jeklarji ga označujejo kot tap-to-tap time) je med 45 minutami in dvema urama ter je prilagojen vrsti proizvodnega programa in zmogljivosti drugih proizvodnih faz v jeklarni.

Elektroobločno peč sestavljata plašč in pokrov peči. Stene peči so obložene z visokotemperaturno odporno opeko, ki je izolacija med pečjo in talino jekla. Na vrhnjem delu plašča peči in na pokrovu so namesto opeke nameščeni vodno hlajeni paneli. Peč je konstruirana tako, da paneli ne prihajajo v stik s tekočim jeklom.

Elektroobločna peč se z jeklenim odpadkom polni z vrha peči. Za zakladanje se uporabljajo zakladalne košare. Ko je peč polna, se namesti pokrov peči in tri grafitne elektrode se vertikalno pomaknejo proti jeklenemu odpadku. Ob stiku se električna energija pretvori v toploto, saj med elektrodami in jeklenim odpadkom nastane električni oblok. S taljenjem jeklenega odpadka se na dnu peči nabira tekoče jeklo.

S taljenjem se zmanjšuje volumen jeklenega odpadka v elektroobločni peči. Zato je potrebno, da se navzdol pomikajo tudi elektrode, kar zagotovimo z nastavljanjem položaja

elektrodnih ram. Ko je del jeklenega odpadka raztaljen in je znotraj peči zopet dovolj prostora, se delovanje peči prekine, odpre se pokrov peči in v peč se založi nova količina jeklenega odpadka. Najpogosteje se za izdelavo ene šarže jekla uporabljata dve zakladalni košari z jeklenim odpadkom ali pa so potrebne tri košare.

Po zaključenem postopku izdelave šarže v elektroobločni peči se tekoče jeklo obdela s postopki sekundarne metalurgije.

mag. Alenka Kosmač,
vodja Raziskav in razvoja v Acroniju

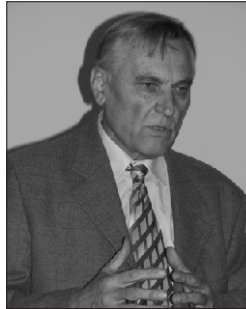
Zgodovina zapiše

ZBORNİK MED ŽELEZOM IN KULTURO

Naša dediščina, naša pot

V Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika na Ravnah so 3. decembra, na »ta veseli dan slovenske kulture« in na predvečer goda sv. Barbare, zaščitnice rudarjev, predstavili zbornik Med železom in kulturo, ki ga je s finančno podporo domače občine in Ministrstva za kulturo RS izdal Koroški pokrajinski muzej, Enota Ravne na Koroškem.

V njem so na več kot 100 straneh objavljeni referati (s povzetki v angleškem ali slovenskem prevodu) z lanskega posveta, ki so se ga udeležili strokovnjaki iz Slovenije, Avstrije, Madžarske in Srbije ter spregovorili o aktivnostih na področju varovanja in promocije železarske dediščine. Posvet in zbornik sta del projekta Slovenska pot kulture železa, ki povezuje Gornjesavski muzej Jesenice, Gorenjski muzej Kranj, Muzej novejšje zgodovine Celje, Dolenjski muzej Novo mesto, Koroški pokrajinski muzej in Tehniški muzej Slovenije, sodelujejo pa tudi muzeji v Kropi, Železnikih in Tržiču ter Izobraževalni center Štore. »Varovanje

Prof. dr. Jakob Lamut z Naravoslovnotehniške fakultete:

»Obuditi bi bilo treba mladinsko raziskovalno delo na tehniškem področju, nekoč je bil to razpis Nagrada Železarne Ravne.«

Mag. Karla Oder, urednica:

»V zborniku se zrcalita mednacionalni in meddisciplinarni pristop do obravnavane teme.«

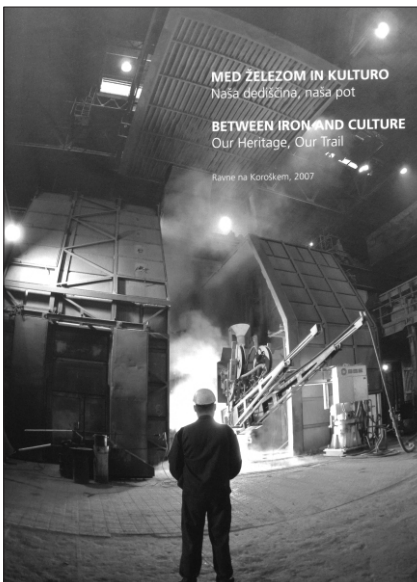
in promocija kulture železa, vključitev dediščine v turistično ponudbo in oblikovanje tematske poti v Sloveniji, ki povezuje središča s tradicijo izdelovanja železa in jekla, ter pridružitvev Evropski poti železa, so glavni cilji projekta, pravi Maksimilijan Večko, predsednik Inicijativnega odbora Slovenska pot kulture železa.

mag. Andreja Čibron - Kodrin, Fužinar Ravne

Prevajalka Erna Kožar, prof.:

»Prevajanje je bilo zaradi strokovnih izrazov zanimiv izziv.«

V zborniku je objavljenih 17 referatov: Varovanje in razvoj območij industrijske dediščine (Sonja Ifko), Štajerska železna pot (Gerhard Sperl), Zgodovina in nauki avstro-ogrškega železarskega kartela v 19. stoletju (Tibor Laar), Zgodovina razvoja metalurgije železa v Srbiji (Dragana Živković, Nada Štrbac), Varovanje tehniške dediščine v Kataloniji – primer dobre prakse (Irena Marušič), Tehnološki razvoj metalurgije železa in jekla (Jakob Lamut), Slovenska pot kulture železa (Karla Oder), Železarska dediščina na ogled (Iris Zakošek), Dediščina fužinskega kompleksa na Stari Savi (Irena Lačen Benedičič), Zbirka izdelkov Železarne na Dvoru v Dolenjskem muzeju Novo mesto (Majda Pungerčar), Živeti z železom (Karla Oder), Cvinger pri Dolenjskih Toplicah – železarski center prvega tisočletja pr. n. št. (Borut Križ), Železo in železarstvo v antiki (Verena Vidrih Perko), Po sledih dokumentov neke pozabljenе pravde oz. železarne Štore v prvih letih njenega nastajanja, Štore 1852 (Tadej Brate), Življenje delavcev Auerspergove železarne na Dvoru ob Krki (Matija Žargi), Industrijska zadruga v Kropi (Saša Florjančič), Torna stiskalnica iz mariborske TVT kot muzejski eksponat za ravensko Štauharijo (Borivoj Breže).

Jesenice nekoč in danes

Območje nekdanje železarne na Jesenicah spreminja svojo podobo in namembnost

Kaj je Železarna Jesenice danes

Železarna Jesenice, d. o. o., (v nadaljevanju: Železarna) je bila še pred nekaj več kot desetletjem in pol nosilec vse železarske in jeklarske proizvodnje na Jesenicah in je vključevala tudi spremljajoče dejavnosti. V letih po osamosvojitvi Slovenije je prišlo do nujnega prestrukturiranja proizvodnje in na območju Železarne je bilo ustanovljenih več novih družb. Največja med temi je bila Acroni, ki deloma nadaljuje proizvodnjo nekdanje Železarne, večinoma pa se je preoblikovala v sodobno jeklarno. Stara Železarna ni prenehala obstajati. Danes je to družba z omejeno odgovornostjo v lasti skupine SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., in je registrirana za promet z nepremičninami.

Po preselitvi proizvodnje v novonastale družbe je Železarna prevzela velike dolgove iz poslovanja v preteklih letih, ki jih ni mogla poplačati. Ti dolgovi so bili: obveznosti do nekaterih delavcev, obveznosti za neplačane prispevke in davke, obveznosti do družb znotraj sistema Slovenske železarne in do zunanjih poslovnih partnerjev. Istočasno je v lasti imela precej zemljišč, s katerimi pa si ni mogla pomagati, saj so bila pod hipoteko. Zato je bila sprejeta odločitev, da se v skladu z zakonodajo upnikom predlaga prisilna poravnava, ko naj bi upniki dobili poplačanih 20 odstotkov terjatev. Prisilna poravnava je bila konec leta 2001 tudi izglasovana. Načrt je predvidel, da bodo dolgovi poravnani s prodajo zemljišč

Železarne, ki niso več potrebna za dejavnost, kajti drugega premoženja ni bilo. Ta načrt je tudi omogočil umik hipotek.

Do danes je Železarna poplačala večino prej naštetih obveznosti do upnikov v skladu z omenjenim načrtom. Prodaja nepremičnin poteka po sprejetem časovnem načrtu in omogoča usklajenost finančnih prilivov z odlivi. V tem trenutku Železarna razpolaga z zemljišči na območju Jesenic, Črne vasi oz. Blejske Dobrave, nekaj pa jih je v okolici Jesenic, in to so kmetijska zemljišča ter gozdovi. Postopek, po katerem zemljišča prodajamo, je določen z našimi akti. Tako je predvideno, da ob povpraševanju večjega števila kupcev zemljišče oceni uradni cenilec, nato pa objavimo zbiranje ponudb v sredstvih javnega obveščanja. V teh objavah navedemo tudi možnosti in namen gradnje, ki ga dovoljuje zazidalni načrt. Ko komisija izbere najboljšega ponudnika, gre predlog v potrditev skupščini družbe oz. po potrebi pridobimo potrditev prodaje še od nadzornega sveta družbe SIJ, d. d. Šele nato pristopimo k sklepanju pogodbe.

Kaj nastaja na območju nekdanjih železarskih obratov

Na območju opuščenih železarskih obratov na Jesenicah že dlje časa nastaja nova poslovna cona. Zamisli za ureditev območja je pripravila Občina Jesenice (v nadaljevanju: Občina), ki je že vložila nekaj sredstev za ureditev in izgradnjo infrastrukture. Da bi priprava za napolnitev cone z

Bojan Falež,
univ. dipl.
ekon.,
direktor
Železarne
Jesenice,
d. o. o.

»Na območju opuščenih železarskih obratov na Jesenicah že dlje časa nastaja nova poslovna cona. Zamisli za ureditev območja je pripravila Občina Jesenice, ki je že vložila nekaj sredstev za ureditev in izgradnjo infrastrukture. Da bi priprava za napolnitev cone z novimi dejavnostmi in pridobivanje kupcev za zemljišča potekala čim bolj usklajeno in v interesu tako lokalne skupnosti kot Železarne, je bil ustanovljen Konzorcij, kjer sta poleg Železarne in Občine vključeni še Upravna enota Jesenice in razvojna agencija (RAGOR), po potrebi pa se vključujejo še drugi zainteresirani.«

novimi dejavnostmi in pridobivanje kupcev za zemljišča potekala čim bolj usklajeno in v interesu tako lokalne skupnosti kot Železarne, je bil ustanovljen Konzorcij, kjer sta poleg Železarne in Občine vključeni še Upravna enota Jesenice in razvojna agencija (RAGOR), po potrebi pa se vključujejo še drugi zainteresirani.

Celotno območje opuščenih dejavnosti Železarne je v začetku obsegalo okrog 400.000 m² (brez tistega dela, ki je pripadlo Fipromu). Od tega eno četrtno zavzemajo stari objekti, ki jih je prevzela ŽJ-Energetika ali pa so jih kupila

Jesenice nekoč in danes

posamezna podjetja in v njih opravljajo svojo dejavnost. Območje starih objektov, ki so že v lasti novih lastnikov, je slabo urejeno in kviri podoba ter privlačnost celotnega območja. Drugi del (Hrenovica oz. Rudni dvor), ki meri 50.000 m², je bil že leta 1995 prenesen na Občino, in sicer kot nadomestilo za neplačan prispevek za uporabo stavbnih zemljišč. Območje je Občina prodala in kupec bo na tem mestu v kratkem začel z gradnjo poslovno-stanovanjskega kompleksa.

Tretji del je območje nekdanje aglomeracije, kjer je sedaj nov trgovski center z ohranjenim betonskim dimnikom, od koder se v smeri proti vzhodu raztezajo objekti s trgovsko in storitveno dejavnostjo (Spar, Hervis, Tuš, Lidl, gostinski lokali, storitvene dejavnosti itd.). S preselitvijo občinske uprave v nekdanjo upravno stavbo Železarne in z načrtovano selitvijo še drugih služb v sosednje zgradbe na tem mestu nastaja privlačno novo središče. V bližini teh dejavnosti sta urejen muzejski kompleks in manjši park z otroškim igriščem, za katerega je zemljišče po posebej ugodni ceni od Železarne pridobila Občina, sredstva pa so prispevali tudi novi lastniki zemljišč. Zgrajena sta nadvoz nad

železniško progo in kolesarska steza.

V nadaljevanju proti vzhodu je območje še bolj prazno, vendar smo tik pred podpisom pogodb z novimi lastniki. Projekti, ki so pripravljeni, se bodo po videzu skladno zlili z novo podobo celotnega območja. Kot je najbrž marsikomu znano, na tem območju še vedno opravlja del svojih dejavnosti Acroni, ki že umika skladišče starega železa, pripravlja pa se tudi na preselitev drugih dejavnosti (vzdrževanje lokomotiv, vagonov, manjša skladišča). Tako bodo sproščena zemljišča, po opravljeni grobi sanaciji, namenjena prodaji.

Na skrajnem vzhodnem delu predvidena poslovna cona pridobiva končno podobo. Nova proizvodna hala Rotomatike je vidna tudi z glavne ceste, ki pelje proti centru mesta, z dograditvami se je razširilo območje podjetja IMN. Gradijo se nove povezovalne ceste, hkrati pa se dograjuje komunalna infrastruktura. S skupnim načrtovanjem z Občino, ki je investitor v komunalno opremljanje, smo omogočili tudi optimalno izrabo zemljišč glede na predvideno parcelacijo. Z načrtnim pridobivanjem kupcev in njihovo mikrolokacijsko umestitvijo smo dosegli, da je industrijska dejavnost v poslovni coni

ločena od trgovske in upravne dejavnosti. To pomeni, da smo uspeli doseči smiselno razporeditev v prostoru.

Če upoštevamo, da je velik del še nezasedenih površin namenjen nadaljnji izgradnji infrastrukture, je za prodajo s strani Železarne trenutno namenjenih le še okrog 10 odstotkov površine v poslovni coni, po preselitvi dela Acronijevih dejavnosti pa sorazmerno več. Ocenjujemo, da se bo povpraševanje po zemljiščih še okrepilo, cene zemljišč pa bodo sčasoma še naraščale. S tem pa bosta dosežena tudi načrtovana dinamika finančnih prilivov in uspešno poplačilo še preostalih upnikov Železarne. Na območje opuščene železarske proizvodnje prihajajo namreč nove dejavnosti, ki prinašajo nova delovna mesta in spreminjajo tudi zanemarjen videz tega predela.

S čim se Železarna Jesenice še ukvarja

Železarna je poleg zemljišč in dolgov podedovala še veliko težav, ki niso bile rešene v času, ko je podjetje še aktivno poslovalo. Naj omenim le nekaj sklopov vprašanj, s katerimi se intenzivno ukvarjamo.

Dotrajani in opuščeni objekti ...

... nekaj se je moralo spremeniti, zrušiti ...

Jesenice nekoč in danes

Nerešena so številna vprašanja med Občino in Železarno. V tem okviru se trenutno dogovarjamo o problemu 19 stanovanjskih hiš, ker njihovo lastništvo ni dokončno razčiščeno, to pa povzroča težave stanovalcem oz. kupcem stanovanj v teh hišah.

Poseben sklop so komunalni objekti, ki jih Občina koristi, lastniško pa so zadeve še v Železarni (kopališče, nogometno igrišče, teniška igrišča, posamezni deli cest). Odprto je vprašanje lastništva nekdanjega Delavskega doma na Jesenicah, ki je bil razglašen za kulturni spomenik.

Malokdo ve, da ima Železarna še neurejeno lastništvo srednje šole (ŽIC) s pripadajočo telovadnico, telovadno opremo in pripadajočimi zemljišči ter parkiriščem. Stališča z Ministrstvom za šolstvo, glede načina ureditve, smo zblížali šele v zadnjem času in upamo, da se zadeva dokončno reši naslednje leto.

Kamnolom Trebež bi radi prodali ali dali v najem za izkoriščanje. Zaradi nasprotovanja bližnjih stanovalcev so

potencialni kupci večinoma obupali. Zato se bomo verjetno odločili za razdelitev kamnoloma na dva dela, in sicer na opuščeni strmi del in na izravnani del, kjer je mogoča gradnja za obrt ali skladiščenje.

Glede kmetijskih zemljišč in gozdov poteka na sodišču spor glede lastništva, za katerega si prizadeva Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Različna stališča posameznih sodnih instanc podaljšujejo negotovost in nam onemogočajo prodaje. Do razrešitve tega vprašanja pa se moramo tudi na teh zemljiščih ravnati v skladu s predpisi in po načelih dobrega gospodarjenja. Tako moramo npr. izvajati sanitarno sečnjo (lubadar, vetrolom, snegolom itd.).

Poseben sklop dejavnosti se nanaša na reševanje hipotek in služnosti. Hipoteke za zavarovanje terjatev Železarne iz naslova prodaje stanovanj v preteklosti, ki so bile vpisane na različnih nepremičninah kupcev v korist Železarne, niso bile nikoli ustrezno evidentirane. Številni

posamezniki se na nas obračajo s prošnjo za dovoljenje, s katerim se jim v zemljiški knjigi hipoteka izbriše, ker so že zdavnaj poravnali dolg. Mnogi so na to pozabili in se spomnijo šele ob nadaljnem prometu z zastavljeno nepremičnino.

Naj omenim še vprašanje služnosti. Železarna, še prej pa KID (Kranjska industrijska družba), je bila upravičenec številnih služnosti, večinoma za cevovode, električne vode, poti itd. Nekateri od teh objektov so še v funkciji, večinoma v rabi ŽJ-Energetike, nekateri pa so opuščeni. Prizadevamo si ugotoviti aktualnost teh služnosti in jih prenesti na novega upravičenca (ŽJ-Energetika), pri neaktualnih služnostih pa izdati ustrezen dokument lastnikom, ki imajo bremena vpisana v zemljiški knjigi. Pri tem nastajajo številni pravni zapleti, a upamo, da bomo v prihodnjem letu rešili tudi to.

B.F.

... med drugim nastanejo nova poslovna cona in ...

... novi prostori Glasbene šole Jesenice, ki so del muzejskega kompleksa Stare Save.

Obnavljamo energijo

NA JUGU BAVARSKE

Ob koncu letošnjega poletja je društvo DMIT 21. septembra organiziralo izlet na jug Bavarske v Nemčiji. V zgodnjem, jasnem in hladnem jutru smo se v spremstvu vodičke Stanke odpeljali z Jesenic. Pot nas je vodila skozi karavanški predor in po avtocesti do našega cilja. Na območju (predora Katschberg in Tauern), kjer se avtocesta dvigne na 1200 m nadmorske višine, je bila slana. Sneg je letos v začetku septembra in nekaj dni prej že drugič pobelil visokogorje. Hitro smo prispeli do Salzburga (Mozartovo mesto), ki leži v dolini Salzacha in je prestolnica avstrijske zvezne dežele Salzburške.

Te kraje smo obiskali pred petimi leti, tokrat pa se nam je izpolnila želja, da obiščemo tudi znamenito Hitlerjevo – Orlovo gnezdo. Zapeljali smo se levo mimo Salzburga na Bavarsko, do Obersalzberga. V tem kraju se je naselil Hitler, ko je bil izpuščen iz zapora v Salzburgu. Z nacistično stranko si je to ozemlje prilastil. Med drugo svetovno vojno so ujetniki zgradili več podzemnih bunkerjev. Kraj so leta 1945 zavezniški bombardirali in zravnali z zemljo ter dalj časa z njim upravljali. Mi smo se presedli na lokalni avtobus in se z njim podali po slikoviti panoramski alpski gorski cesti na vrh Kehlsteina, kjer na višini 1834 m stoji planinska kočča. Cesto in koččo so pred vojno zgradili Italijani za Hitlerjevo 50-letnico. Ta kočča je »Orlovo gnezdo« in je v njej Hitler preživel malo časa. Sedaj je v njej komaj kaj stvari, ki bi spominjale nanj. V okolici so bili ostanki snega. S ploščadi smo imeli čudovit razgled na Salzburške in Bavarske Alpe. Pred odhodom se nam je iz megle prikazalo Kraljevo jezero, ki je bil naš drugi cilj. Spustili smo se v lepo bavarsko pokrajino do mesta Berchtesgaden, ki je poznan po solnih rudnikih. Skozi mesto smo zapeljali do jezera in se vkrčali na turistično ladjico. Tu so Berchtesgadenske Alpe z najvišjim

Tovarna soli v Bad Reickehnullu

vrhom Watzmannom (2714 m). Za ta del so značilni skalnati vrhovi, ostri grebeni in prepadne stene. Tako od njih lepo odmeva glas trobente, na katero zaigra član posadke ladje. Jezero je veliko, dolgo 8 km, široko 1,25 km ter globoko 150 m (najgloblja točka je 200 m). Če pozimi zamrzne, je to velika atrakcija. Sonce je prijetno sijalo in na gladini so se zrcalili obrisi okoliških gora. Peljali smo se do polotoka in cerkvice St. Bartholoma. Po krajšem postanku smo se vrnili in se nato ob stojnicah in trgovinicah z različnim blagom in spominki (tudi poldragi kamni) sprehodili do avtobusa. Naša tretja postaja je bilo mestece Bad Reichenhall, ki leži nekaj kilometrov severneje od Berchtesgadna. V deželi Salzburg in na jugu Bavarske več krajev v imenu vsebuje besedo salt in hall. Prva v nemščini in druga v keltščini pomeni sol. »Belo zlato« – kamena sol je imela v življenju teh krajev pomembno vlogo. To je povezano z nastankom Alp. Alpe so mlado nagubano gorovje. Nastajati so začele pred 200 milijoni let, ko so veliko pramorje Tetida, na prostoru med sedanjo Evropo in Afriko, pokrile usedline. Afriška plošča je začela

pritiskati ob Evropsko. Postopoma so se Alpe počasneje ali hitreje začele dvigovati in proces traja še danes. Končno obliko sta Alpam dali ledena doba in erozija. Kamena sol je ostanek posušenega morskega zaliva. V teh krajih so začeli sol pridobivati Kelti pred 2500 leti. Mi smo obiskali omenjeno mesto in si ogledali staro tovarno soli ter se seznanili s postopkom pridobivanja soli. Tu ne kopljejo kamene soli kot v Berchtesgadnu ali v avstrijskem Halleinu. Izkoriščajo slano vodo – solnico, ki nastane ob izpiranju soli s sladko vodo. V stari tovarni je zanimivo veliko vodno kolo, ki deluje kot vodna črpalka in žene samo sebe. Proizvodnja soli sedaj poteka v novi tovarni na hitrejši način. Po ogledu in krajšem postanku v mestu smo se odpeljali nazaj na avtocesto proti Salzburgu. Sonce se je poslavljalo od zasneženih gora, mi pa smo se po avtocesti vračali v Slovenijo. Hitro smo prispeli do mejnega prehoda Karavanke in ga morda zadnjič prešli pod nadzorom mejnih organov.

Marjan Mencinger, univ. dipl. inž. met., tehnolog Kontrole kakovosti v Acroniju

Špikova stran

Srečno novo leto

*S*i voščimo veliko sreče vedno v letu zadnje dni, zdravje in veselje, kot se reče, potem pa nič drugače ni.

*R*es iskrene so te želje, ki pridejo prav iz srca, politik pa kar svoje melje, mu dobro gre, ker vse ima.

*N*ekoč bo bolje, so dejali, čeprav je bolje že bilo, denarja malo so dajali, pa je vseeno lažje šlo.

*E*nim pa ni preveč do smeha, jih tare kriza čez in čez, se delo in napor ne nehata, čeprav kaj dobrega je vmes.

*O*bilje ni za kljuse staro, ki ga nonstop tare kriza, imam pol prazno že omaro, je enkrat letno polna miza.

*L*enoba ni priporočljiva, bojda se od nje rediš, če vleče postelja vabljiva in ves dan v fotelju preležiš.

*Č*e pomislim malo bolje, najbolj kritično še ni, in če je še dosti dobre volje, lažje gremo v nove dni.

*V*sega je: kruha in mesa, novo leto je pač nekaj več, a tistemu, ki po pameti ne zna, je januarja dni preveč.

*E*nim očitno to ustreza, a z zdravjem je potem hudič, se nad slabo hrano jezi, za zdravje ne stori nič.

*N*i da bi obup nas strl, čeravno iz dneva v dan nam slabše gre, a ko nazaj se bom ozrl, bom videl, da mi dobro je.

*O*bilje tudi zdravju škodi, jetra, holesterol in te reči, kot si navajen, lačen bodi, pa boš dočakal stare dni.

*T*oda! Želim vam zdravo novo leto, srečo, zdravje, čez in čez! Z ljubeznijo naj bo prežeto, pa še kaj lepega za vmes!

*O*ptimizem je vrlina, potrpljenje božja mast, če sem brez kruha in bencina, mi še ni treba krast'.

*O*bljubim! Še bom stresal vam zlehtnobe, da kak dan vam popestrim, da za hip pozabite tegobe! In seveda, veliko smeha vam želim!

Boter Špik

Smeh je pol jabolka

● STRAH

Mladenič z dolgimi lasmi čaka pri frizerju, toda vsakokrat ko je na vrsti, spusti naprej ostale čakajoče. Tako traja ure dolgo, dokler se ne bliža konec obratovalnega časa. "Te je strah?" ga vpraša frizer. "Ne. Pobegnili sem od doma in edino tu me prav gotovo ne bodo iskali."

● OSTALI SO BOLJŠI

Peter je z avtom že trikrat peljal okoli bloka, toda parkirnega prostora ni našel. "To je pa čisto tebi podobno!" se jezi njegova žena. "Vsi so naši parkirni prostor, ti ga pa ne najdeš!"

● HOJA

Novi zapornik v zaporu nervozno hodi sem ter tja po celici. Pa se oglasi sojetnik in mu reče: "Tudi če hodiš, sediš!"

Možganski križkraž

AVTOR: DRAGO RONNER, ACRONI	FENIČANSKA BOGINJA LEPOTE	AMERIŠKI DIRIGENT BERNSTAIN	TRŽIŠČE	POSAMEZNIK, JAZ	OČESNA MREŽNICA	STARO IME JEZERA MALAVI	ANDREJ RUBLJOV	DENAR V BANGLADEŠU	NEKD. SL. UMETNIŠKA SKUPINA	AKVARIJSKA RASTLINA		PLITVA VDOLBINA, KOTANJA	DEL OBRAZA	TROPSKA KUKAVICA	KRAJ V GORIŠKIH BRDIH	MINERAL Z AVALE
ELEKTROMEHANSKA NAPRAVA											KOCINA PLAČILO PREŽIVNINE					
RUSKI SKLADATELJ IN DIRIGENT																
TOGOTNOST							ZVEZA STRANK GL. MESTO ČESKE									
ALFRED NOBEL			KRAJ PRI ZATOLMINU	PODSTREŠJE UTAJA					GR. BOG ZMAGE MOSTOVŽ, ALTANA					STANKO LORGER ČLAN AKADEMIJE		
MATEMATIK								PREDMET POGOVORA TRAK ZA REDOVE					TROPSKI SADEŽ SL. PEVKA (KARMEN)			
LIVADA						AMERIŠKI ROCKER COOPER						IZRODEK ORANJE				
PRITOK PADA V ITALIJI					POZITIVNA ELEKTRODA	DEDNA ZASNOVA PREBIVAL. ZALE			GLASKA. SL. ŠPORT. REPORTER (ANDREJ)						MESTO V SV. ITALIJI, VIDEM	OKRASNI PREDMETI NA TELESU
	NAJMANJŠI DELEC SNOVI	MESTO JV OD MOSKVE SVOD NAD NAMI							ULICA V DUBROVNIKU MUSLIMAN. BOG							
VNETJE ŽRELA							FR. KOMIK (JACQUES) OŽINA NA MALAKI					ZNANOST BARVILLO HENA				
ZNAK ZA TELUR			SKUPINA INSTRUMENTOV RADO ČASL								IZVEDENEC V KEMIJI POVRŠIN. MERA					
OSEBA, KI VODI OBRÉD								KANDIRANI POMARANČNI OLUPKI								
MOČVIREN SVET								ZEVSOVA ŽENA IN SESTRA					RUSKA REKA V SIBIRIJI			